

Palkansaajasäätiö

Palkansaajasäätiön toimintakertomus 2021

Säätiön toiminnan tarkoitus ja sen toteuttaminen

Säätiö jatkoi sääntöjensä mukaisen tarkoituksen toteuttamista edistämällä säästäväisyyttä ja palkansaajien taloudellista tietämystä sekä ylläpitämällä STS-pankkimuseota ja pankin arkistoa.

Toimintasuunnitelman tavoitteet ja niiden toteutuminen

Säätiön vuoden 2021 toiminta perustui hallintoneuvoston vuosille 2019 - 2021 hyväksymään toimintasuunnitelmaan, jonka pohjalta hallintoneuvosto vahvistaa kunkin vuoden toiminnan painopistealueet. Toimintasuunnitelmassa on asetettu tavoitteet sekä säätiön varainhoidolle että sen varsinaiselle toiminnalle.

Kolmivuotisen toimintakauden taloudellinen tavoite on varallisuuden reaaliarvon säilyttäminen siten, että säätiö samalla jakaa apurahoja enintään 1,3 miljoonalla eurolla vuodessa. Tavoite toteutui hyvin.

Säätiön lähipiiri

Säätiöllä ei ole Säätiölain 1 luvun 8 §:ssä tarkoitettuja lähipiiriyhteisöjä.

Säätiön lähipiiriin kuuluvista henkilöistä hallintoneuvostolle, hallitukselle ja toimikunnille maksetaan hallintoneuvoston päättämät tavanomaiset kokouspalkkiot. Kaikkiaan säätiö maksoi palkkioita hallintoneuvoston, hallituksen sekä toimikuntien jäsenille 102 327,52 euroa. Tilintarkastajille maksettiin hallintoneuvoston päätöksen mukainen tavanomainen tarkastuspalkkio.

Säätiön toimitusjohtajalla on hallituksen vahvistama johtajasopimus. Sopimuksen irtisanomiskorvaus vastaa kuuden kuukauden palkkaa. Toimitusjohtajan eläkevakuutus on hoidettu normaalin työeläkejärjestelmän puitteissa. Erityisiä eläke-etuja ei ole.

Säätiö on myöntänyt 16 000 euroa apurahoja Työväenperinne ry:lle, jonka jäsen Palkansaajasäätiö on. Työväenmuseumo Werstaalle säätiö on maksanut STS-pankkimuseon ylläpidosta vuonna 2021 15 022,89 euroa, Palkansaajasäätiö on Työväenmuseumoyhdistyksen jäsen. Säätiö ei ole myöntänyt apurahoja tai lainoja

lähipiiriinsä kuuluville henkilöille. Myöskään muita sopimuksia tai liiketoimia lähipiiriin kuuluvien henkilöiden kanssa ei ole.

Jääviyskysymysten käsittely

Säätiö pitää yllä hallituksen jäsenten vapaaehtoiseen sopimukseen perustuvaa rekisteriä hallituksen ja toimitusjohtajan sidonnaisuuksista. Rekisteriä päivitetään jatkuvasti. Rekisterin sisältö perustuu jäsenten omiin ilmoituksiin.

Jääviystilanteet todetaan hallituksen kokouksessa ja kirjataan hallituksen pöytäkirjaan. Jääviksi todettu jäsen ei osallistu päätöksentekoon ja poistuu kokouksesta asianomaisen kohdan käsittelyn ajaksi. Sama menettely koskee myös valmistelevia toimikuntia ja toimitusjohtajaa. Käytännössä jääviystilanteet ovat harvinaisia.

Säätiön varsinainen toiminta

STS-pankin arkisto ja historia

STS-pankimuseo toimii edelleen Työväenmuseo Werstaan yhteydessä Tampereella. Säätiö tuki taloudellisesti museon perusnäyttelyn uudistumista ja säätiön toimintapiiristä siinä on mm. STS-pankin ja edistysmielisen osuuskauppaliikkeen aineistoa.

STS-pankin arkiston hoidosta sekä valokuvien ja muun materiaalin säilyttämisestä ja järjestämisestä vastasi edelleen Työväen Arkisto.

Arkistossa on pysyvästi esillä myös säätiön omistamia taideteoksia, joihin kuuluu mm. STS-pankin johdon muotokuvia sekä pankin toimintapiiristä merkittäviin valtiollisiin tehtäviin nousseiden henkilöiden muotokuvia ja muuta heihin liittyvää materiaalia.

Apurahat

Säätiön toiminnan painopiste on palkansaajien taloudellisen tietämyksen edistämisessä. Säätiö jakaa apurahoja tutkimus-, koulutus- ja tiedotusprojekteihin. Apurahojen jaosta päättää säätiön hallitus.

Apurahatoiminnan valmistelusta ja seurannasta vastasi apurahatoimikunta, johon kuului seitsemän jäsentä. Sen puheenjohtajana toimi säätiön hallituksen puheenjohtaja Tapani Hellstén. Toimikunta kokoontui 2 kertaa.

Kevään 2021 apurahajako

Hallitus jakoi 10.3.2021 seuraavat apurahat:

Palkansaajien tutkimuslaitokselle 120 000,- euroa kansantaloustieteen jatko-opiskelijahautomon toteuttamiseen.

Palkansaajien tutkimuslaitokselle 200 000,- euroa tutkimushankkeisiin "Työehtosopimukset ja niiden vaikutus yleissitovuuden vaikutukset työllisyyteen ja tulonjakoon", "Valmistuneiden ja valmistumattomien opiskelijoiden tulokehitys", "Ensimmäisen työntekijän palkkaustuki" sekä talouskehityksen analysointi-, seuranta ja ennustyoöhön sekä Talous & Yhteiskunta -lehden toimittamiseen ja kehittämiseen.

Työväen Sivistysliitto ry:lle 140 000,- euroa "Tulevaisuuden vaikuttajat" - ja "Kuntatalouden jälleenrakennus" - koulutushankkeiden toteuttamiseen.

Kansan Sivistystyön liitto KSL ry:lle 70 000,- euroa, "Talouden suunnanmuutos" - koulutushankkeen toteuttamiseen.

Kalevi Sorsa-säätiö sr:lle 125 000,- euroa tutkimuskokonaisuuksiin "Ympäristö-, talous- ja sosiaalipolitiikan yhteensovittaminen" ja "Yhteiskuntapolitiikka sosiaalisesti kestävästä ilmastonmuutoksen edistäjänä" toteuttamiseen.

Vasemmistofoorumi ry:lle 62 500,- euroa, tutkimushankkeen "Talouspolitiikan suunnanmuutos valtajulkisuudessa" toteuttamiseen.

Finnwatch ry:lle 20 000,- euroa "Pilveen karkaavat verotulot? Alustatalouden yritysten verovastuullisuus" hankkeeseen.

STS-Pankkikillalle ja Työväen muistitietotoimikunnalle 5 820,- euroa STS-pankin työntekijöiden muistitiedon keräämis- ja järjestämisprojektiin.

Työväenperinne ry:lle 12 000 euroa työväenlehtien digitointiprojektin jatkamiseksi.

STS-Pankkikillalle 5 000,- euroa toiminta-avustusta.

Tapio Bergholmille 15 000,- euroa Mauno Koiviston elämäkertatutkimukseen.

Pauli Huotarille 8 000,- euroa tutkimukseen "Korporatismien anatomiaa: Miten ammattiyhdistysliikkeen ja elinkeinoelämän valtaresurssit suhteutuvat toisiinsa".

Arttu Kahelinille 5 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen yritysten tuottavuuden ja suomalaisten työmarkkinainstituutioiden vaikutuksista palkkoihin.

Emilia Lakalle 8 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen "Labor immigration and the European Union".

Timo Miettiselle 8 000,- euroa tutkimukseen ”Saksalaisen talouspolitiikan muutokset”.

Heikki Palviaiselle 6 000,- euroa tutkimukseen ”Muuttuva pohjoismainen malli?”.

Anna Salmivaaralle 4 000,- euroa työntekijöiden oikeuksia ja kansainvälistä yritysvastuuta käsittelevään väitöskirjatutkimukseen.

Heini Suomiselle 8 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen ”Essays on trade liberalisation and inequality”.

Joonas Tuhkurille 8 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen ”Psykologiset ominaisuudet ja sopeutuminen työn muutokseen”.

Roope Uusitalolle 15 000,- euroa tutkimushankkeeseen ”Suomen malli – Kuka määrää palkat 2020-luvulla”.

Eetu Virenille 6 000,- euroa monografiateokseen ”Money and labour power”.

Yhteensä apurahoja jaettiin 851 320 euroa.

Syksyn 2021 apurahajako

Hallitus jakoi 24.9.2021 seuraavat apurahat:

Palkansaajien tutkimuslaitokselle 50 000,- euroa makrotaloustieteen tutkimusohjelman puitteissa tehtävään tutkimukseen.

Työväen Sivistysliitto ry:lle 70 000,- euroa kuntatalousosaamisen mentorointiohjelman toteuttamiseen.

Kalevi Sorsa-säätiö sr:lle 55 000,- euroa tutkimuskokonaisuuksiin ”Eriarvoisuuden vähentäminen” ja ”Ihmisen toiminnan vaikutukset maapallolle” toteuttamiseen sekä niistä tiedottamiseen.

Vasemmistofoorumi ry:lle 32 500,- euroa, tutkimushankkeen ”Työpaikkademokratia ja työelämän demokratisointi” toteuttamiseen ja tiedottamiseen.

Finnwatch ry:lle 25 000,- euroa ”Oikeudenmukainen siirtymä – nyt!” hankkeeseen.

Työväenperinne ry:lle 4 000,- euroa työväenliikkeen kirjaston talousaiheisten julkaisujen kokoelman järjestämiseen.

Ydin-julkaisut ry:lle 4 000,- euroa ”Turvallisuus rakentuu työmarkkinoilla”-

hankkeen toteuttamiseen.

Yhteiskuntapoliittinen sos.dem. yhdistykselle, 3000,- euroa Mauno Koivisto-seminaarin järjestämiseen.

Maija Abetzille 396,41 euroa matka-apurahaa väitöskirjahankkeen esittelyä varten.

Raushan Amanille 3 000,- euroa väitöskirjaprojektin loppuunsaattamiseen.

Maria Joutsenvirrälle 5 000,- euroa työn muutosta käsittelevän tietokirjan kirjoittamiseen.

Tuomas Karille 5 000,- euroa tutkijavierailuun UC Berkeleyhin.

Laamanen & Jysmä työryhmälle 10 000,- euroa tutkimukseen asunnon ostamisen kulutus-, säästämis-, ja työntarjontavaikutuksista ja vuokrasääntelypolitiikan vaikutuksista asumiseen ja asuntomarkkinoihin.

Jussipekka Salolle 6 000,- euroa tutkijavierailun toteuttamiseen.

Yhteensä apurahoja jaettiin 272 896,41 euroa.

Koko toimintavuoden aikana apurahoja jaettiin yhteensä 1 124 216,41 euroa.

Säätiön talouden kehitys ja sijoitustoiminta

Sijoitusalan toimintaympäristö

2021 oli säätiölle sijoitusvuotena varsin hyvä. Vuotta leimasi koronaviruspandemia, kuten edellistäänkin. Osakemarkkinat tuottivat erittäin hyvin, mutta korkotuotteiden osalta vuosi oli erittäin vaikea.

Covid-19 pandemian lisäksi inflaation voimakas kiihtyminen Yhdysvalloissa ja Euroopassa, Kiinan kiinteistömarkkinoiden vaikeudet sekä geopoliittisten jännitteiden kasvu olivat vuotta leimaavia tapahtumia ja teemoja.

Uudet virusvariantit pakottivat talouksien laajamittaisiin sulkuihin huolimatta länsimaissa nopeasti kasvaneesta rokotekattavuudesta. Markkinat kuitenkin olivat sopeutuneet varsin hyvin koronaviruksen aiheuttamiin tilapäisiin shokkeihin. Suhteellisen voimakkaina jatkuneet keskuspankkien arvopaperiostot sekä erittäin matala korkotaso ja kuluttajien patoutunut kysyntä tukivat markkinoiden vahvaa kehitystä. Kaikki tämä kuitenkin johti yhä kiihtyvään inflaatioon, josta tulee sijoitusvuoden 2022

suurin haaste.

Vuodesta 2022 tulee erittäin haastava korkeasta inflaatiosta, voimakkaan elvytyksen alasajon sekä geopoliittisten riskien vuoksi. Talouskasvu hidastuu ja keskuspankkien haaste inflaation hillitsemiseksi vaatii tiukempaa rahapolitiikkaa.

Säätiön varallisuuden allokaatio, sijoitusten arvon kehitys ja sijoitustoiminnan tulos

Säätiön sijoitustoimikunnassa oli viisi jäsentä ja se kokoontui vuoden aikana neljätoista kertaa. Sijoitustoimikunta työskenteli vuoden erityisen aktiivisesti ja kokoontui usein johtuen erittäin poikkeuksellisesta sijoitusvuodesta sekä teknologian mahdollisuuksien hyödyntämisen avulla.

Palkansaajasäätiön omaisuuden käypä arvo oli vuoden 2021 alkaessa noin 58,7 milj. euroa ja sen päättyessä noin 64,5 miljoonaa euroa.

Säätiön sijoitussalkku oli toimintavuoden lopussa jakautunut seuraavasti osakesijoitukset 43%, korkosijoitukset 14%, vaihtoehtoiset sijoitukset 29% ja omat kiinteistösijoitukset 14%.

Kotimaiset osakesijoitukset olivat pääosin suoria ja ulkomaiset osakkeet ETF:inä ja rahastoina. Korkosijoitukset olivat pääosin rahastomuodossa.

Parhaiten tuottivat osakkeet. Osakesalkun tuotto oli vuonna 2021 14,18%, vertailun vuoksi 2020 osakesalkku tuotti 7,73%. Korkosalkku tuotti 3,23% ja vaihtoehtoiset sijoitukset 6,16%.

Salkun osakepaino on kasvanut, erityisesti korkosalkun kustannuksella. Tätä selittää erityisesti osakkeiden vahva arvonnousu. Säätiö päätti käynnistää yhteistyössä eQ:n kanssa private equity-ohjelman, jossa säätiön sijoittaa vuosien varrella neljään eQ:n PE-rahastoon. Ohjelman käynnistämistä helpottaa se, että säätiön nykyisin omistamat PE-rahastot palauttavat pääomiaan ja se vähentää tarvetta irrottaa pääomia muualta. Ohjelman tavoitteena on keventää salkun osakepainoa ja hajauttaa salkkua paremmin eri omaisuuslajien välillä.

Säätiön omien kiinteistöt olivat ongelmallisia. Mannerheimintie 103 B:n myynti-/vuokraus-prosessi jatkui myös vuonna 2021. Varsinaista kauppaa ei saatu solmittua esisopimuksista huolimatta. Plaza Rondo kärsi heikentyneestä vuokrausteesta. Toimitilamarkkina on erittäin vaikea ja pandemia muuttanee osin pysyvästi tilojen tarvetta. Mannerheimintien kiinteistöstä tehtiin ylimääräinen alaskirjaus vuonna 2020 ja Plaza Rondon osalta samanlainen toimenpide tehtiin vuonna 2021, alaskirjaus oli

arvoltaan 807 646 39 euroa. Biomedicumın vuosi sujui odotetun hyvin ja kiinteistön tilanne on vakaa.

Säätiön lähtökohtana on, että sen yleishyödyllinen merkitys toteutuu varsinaisen toiminnan kautta ja sijoittaminen on keino kerätä varoja varsinaiseen toimintaan. Säätiö noudattaa sijoitustoiminnassaan vastuullisuuden periaatetta. Säätiön positiiviset vastuullisuusperiaatteet koskevat ihmisoikeuksia, työolosuhteita, ympäristövaikutuksia ja ns. reilun pelin periaatetta. Säätiö valitsee sijoituskohteensa ja varainhoitajansa siten, että kohteena olevat yritykset toimivat näissä kysymyksissä eettisesti kestäväällä tavalla.

Sijoitustoiminnassa seurataan laajasti käytettyä ESG-raportointia ja tehdään raportin havaintojen perusteella muutoksia sijoitussalkun sisältöön tai allokaatioon.

Säätiön periaatteet rajaavat säätiölle soveliaiden sijoituskohteiden joukosta pois myös joukon yksittäisiä yleisesti epäeettisiksi miellettyjä, vaikka sinänsä laillisia sijoituskohteita. Näitä ovat esimerkiksi tupakkateollisuus, aseteollisuus, uhkapeli, pornografia ja koronkiskontaan verrattavissa olevien pikaluottojen myynti.

Säätiön tulokseksi muodostui 3 896 978,65 euroa.

Sijoitustoiminnan päätöksenteko

Säätiön sijoitustoimintaa johtaa ja siitä vastaa säätiön hallitus. Se hyväksyy vuosittain toimintasuunnitelman käsittelyn yhteydessä säätiölle sijoitussuunnitelman, seuraa sijoitustoiminnan tavoitteiden toteutumista jokaisessa kokouksessaan ja ohjeistaa tarvittaessa toimikuntaa ja toimitusjohtajaa.

Sijoitussuunnitelmassa on määritelty sijoitustoiminnan toimivalta- ja vastuusuhteet ja sijoitusvarojen allokontiperiaatteet. Strategisesta allokaatiosta ja merkittävistä yksittäisistä sijoituspäätöksistä vastaa hallituksen antamien valtuuksien puitteissa viisijäseninen sijoitustoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi hallituksen jäsen Juha Majalahti.

Säätiön hallinto

Hallintoneuvosto

Säätiön hallintoneuvostoon kuului toimintavuonna 29 jäsentä. Sääntöjen mukaan kolmannes jäsenistä on vuosittain erovuorossa. Hallintoneuvoston vuoden 2021 jäsenmääräksi vahvistettiin 25.11.2020 pidetyssä kokouksessa niin ikään 29 jäsentä.

Hallintoneuvoston jäseniä vuonna 2021 olivat

Jaakko Alavuotunki
Pirjo Alijärvi
Johanna Autio
Misha Dellinger
Seppo Eskelinen
Esko Grekelä
Timo Haverinen
Heikki Helkavuori
Mikko Hokkanen
Sauli Isokoski
Juha Jaatinen
Tiina Johansson
Aaron Kallinen
Sonja Laitinen
Heidi Lehikoinen
Minna Minkkinen
Merja Närhi
Jorma Pikkarainen
Ilona Pilli
Jukka Pirttinen
Aleksanteri Repo
Sannamari Sala
Ilpo Sirniö
Anne Tervo
Jaakko Turunen
Minna Tuukkanen
Arto Virtanen
Lea Väänänen
Laura Ylitalo

Hallintoneuvosto piti kaksi kokousta. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi Ilpo Sirniö, I varapuheenjohtajana Jaakko Alavuotunki ja II varapuheenjohtajana Tiina Johansson.

Hallintoneuvoston syyskokouksessa valittiin hallintoneuvoston jäseniksi erovuoroisten ja eronneiden tilalle Toni Asikainen, Johanna Autio, Jouni Gustafsson, Timo Haverinen, Elina Hämäläinen, Aaron Kallinen, Minna Minkkinen ja Jarkko Nissinen.

Hallitus ja henkilökunta

Säätiön hallituksen jäsenmäärä on ollut kaksitoista. Hallitukseen ovat vuonna 2021 kuuluneet seuraavat jäsenet:

Tapani Hellstén	puheenjohtaja
Vertti Kiukas	I varapuheenjohtaja
Eila Viljakainen	II varapuheenjohtaja
Riku Ahola	
Eija Harjula	
Pekka Heikkinen	
Mika Kari	
Kauko Keskisärkkä	
Sanna Koskenranta	
Juha Majalahti	
Satu Niemelä	
Ville Wallin	

Säätiön hallitus kokousti vuonna 2021 viisi kertaa. Hallituksen erovuoroisten tilalle hallitukseen valittiin Tapani Hellstén, Mika Kari, Kauko Keskisärkkä, Sini Niva, Eila Viljakainen ja Ville Wallin.

Säätiön toimitusjohtajana toimi Teemu Hirvonen ja talous- ja hallintoassistenttina on toiminut Eeva-Liisa Vanhatalo.

Tilintarkastajat

Säätiön varsinaisina tilintarkastajina ovat toimineet tilintarkastusyhteisö, Tilintarkastusrengas Oy, vastuullisena tilintarkastajana KHT Lotta Kauppila sekä HT Timo Vilén, jonka varalle Tilintarkastusrengas Oy nimeää tarvittaessa edustajan.

Säätiön Internet-sivut

Säätiöllä on Internet-kotisivut osoitteessa www.palkansaaajasaatio.fi. Kotisivuilla kerrotaan säätiön historiasta ja toiminnasta sekä säätiön jakamista apurahoista. Säätiön sivut uudistettiin vuonna 2021.

Tulevaisuudennäkymät, epävarmuustekijät ja riskit

Säätiön varsinainen toiminta kohdistuu myös vuonna 2022 sääntöjen mukaisesti entisiin aihepiireihin, ennen muuta palkansaaajien taloudelliseen valistamiseen.

Vuoden 2022 apurahoihin on säätiön budjetissa varattu 1,5 miljoonaa euroa. Lisäksi historia- ja perinnetyöhön sekä säätiön arkiston ja kokoelmien säilytys- ja hoitomaksuihin käytetään noin 136 000,- euroa.

Säätiön taloudellinen tilanne on hyvä ja antaa vuoden 2022 toiminnalle hyvän lähtökohdan. Säätiön varsinaisen toiminnan tilanne on sijoitustoimintaan aina liittyvistä riskeistä huolimatta turvattu olosuhteiden heikentyessäkin. Säätiön varat on sijoitettu siten, että ne tuottavat varsinaisessa toiminnassa tarvittavan kassavirran heikkoinakin sijoitusvuosina, joten apurahoina jaettavan summan merkittävään vähentämiseen joudutaan turvautumaan vain poikkeustilanteissa.

Tilikauden tulos

Tilikauden ylijäämäksi muodostui 3 896 978,65 euroa (-2 187 441,76 euroa vuonna 2020). Säätiön taseen loppusumma oli tilivuoden 2021 päättyessä 55 588 441,37 euroa (51 714 417,77 euroa vuonna 2020).

Hallitus esittää, että tilikauden ylijäämä siirretään edellisten tilikausien ylijäämä - tilille.